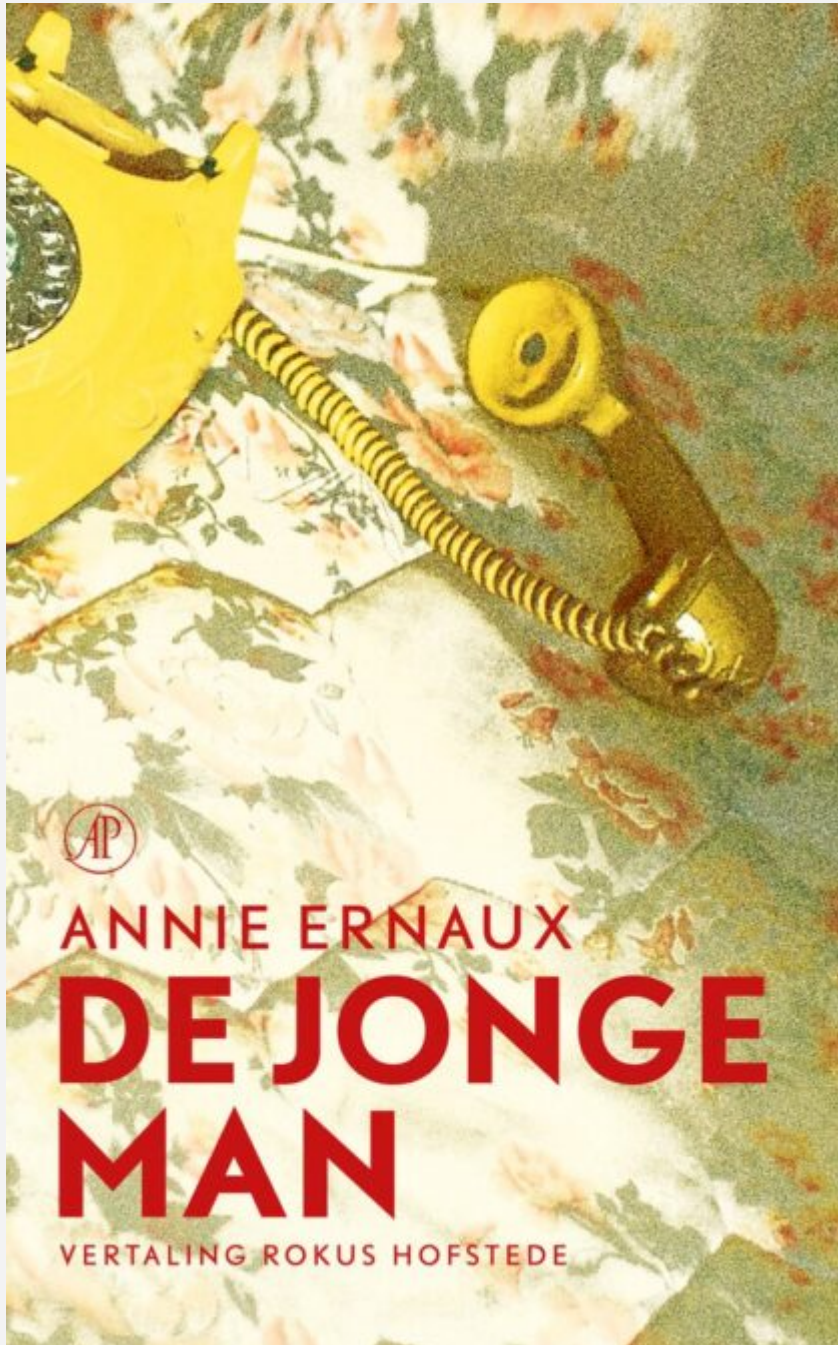

'De Jongeman' door Annie Ernaux

In 2020 verscheen *De Jaren*, de vertaling van een roman van Annie Ernaux die voor het eerst brede weerklank vond in het Nederlandse taalgebied. In Frankrijk werd zij al veel langer als een 'groot' auteur beschouwd. In deze roman schetst zij een collectieve biografie; zij beschrijft haar eigen leven vanaf haar geboorte in 1940 tot heden in relatie tot dat van haar tijdgenoten in Frankrijk.

In 2022 kreeg Annie Ernaux de Nobelprijs voor de literatuur. Het was de bekroning van een rijk oeuvre. Een aantal eerder verschenen romans werden in het Nederlands vertaald en in 2023 kwam een nieuwe titel uit, *De Jongeman*. Dit kleine boekje omvat inclusief het nawoord van de vertaler 42 pagina's. Niet alleen de omvang is anders dan anders: Annie Ernaux schrijft in de eerste persoon en niet zoals in *De Jaren* en eerder werk in de derde.

Het motto van *De Jongeman* is een consistente typering van haar hele werk: "Als ik de dingen die ik meemaak niet opschrijf, zijn ze niet af, dan zijn ze alleen maar geleefd." Schrijven is voor Annie Ernaux een vorm van archeologie, waarin ze de gebeurtenissen in haar leven van veel kanten kan bekijken en duiden. Découvrir noemt ze dat zelf. In *De Jongeman* onderzoekt ze een ervaring die al opdook in *De Jaren*. Ze noemt het een palimpsestgevoel. Een palimpsest is een hergebruikt stuk perkament dat een ouder handschrift bevatte. De bovenste laag van het perkament (met de tekst erop) werd afgeschraapt, zodat het kostbare perkament opnieuw beschreven kon worden. Veel van die oude tekst is onder UV-licht nog te ontcijferen. Op deze manier zijn veel oude teksten bewaard gebleven. Annie Ernaux beschrijft haar gevoel als een tijdservaring 'waarin heden en verleden elkaar overlappen zonder in elkaar op te gaan, waarin het wel lijkt alsof ze

vluchtig opnieuw alle gedaanten aanneemt van de persoon die ze is geweest.’

De Jongeman beschrijft haar relatie met een jonge man die ze eind jaren negentig heeft ontmoet. Hij, 29 jaar, is haar student. Annie Ernaux is dan 58. Na een ‘onbeholpen nacht’ wordt de relatie gaandeweg intenser, verlaat de jongeman voor haar zijn vriendin en wordt een jaloerse minnaar. De relatie met hem werkt als een soort tijdmachine, hij wijdt haar opnieuw in in haar eigen verleden. Ze brengt de weekenden bij hem door in Rouen, de stad waar de schrijfster in de jaren zestig studeerde. Hij woont schuin tegenover het gebouw van het oude ziekenhuis Hôtel-Dieu, waarin ze toentertijd werd opgenomen met bloedingen na een illegale abortus. Zijn leven als een arme student met een volkse afkomst belichaamt de herinnering aan haar eerste wereld. Maar ze herschrijft ook dingen uit die eerste wereld. Als ze op een zondag in Fécamp wandelen op de pier en de afkeurende blikken zien, denkt ze terug aan een ervaring als 18-jarige, toen ze met haar ouders wandelde in een gewaagde jurk. *“Ik had het gevoel dat ik opnieuw dat aanstootgevende meisje was. Maar ditmaal zonder de geringste schaamte, met een gevoel van overwinning.”*

Op enig moment ontstaat bij Ernaux het gevoel dat zijn rol als tijdsopener in haar leven is afgelopen. Ze voelt zich alsof ze *“eeuwig was en tegelijk dood”*. Haar rol van inwijdster in zijn leven is ook voorbij. Ze zet zich aan het schrijven van een nieuwe roman, haar verhaal van de clandestiene abortus. Gaandeweg wordt de impuls om bij hem weg te gaan sterker. De breuk valt nagenoeg samen met het afronden van het boek.

De palimpsest-ervaring van tijdloze tijd deed me denken aan regels van Rainer Maria Rilke: *“In groeiende kringen leef ik mijn leven. Ze strekken zich over de dingen uit”*. Maar anders dan Rilke beschrijft Annie Ernaux een herkenbare belichaamde tijdservaring. Het is een ervaring die haar inzichten brengt en haar schrijflust aanwakkert. *De jongeman* is een boeiende verdieping van het motto dat haar hele leven als schrijfster typeert.

Uitgeverij Arbeiderspers, 2023,
Pagina's 42, met een nawoord van Rokus Hofstede
Vertaald uit het Frans door Rokus Hofstede (*Le jeune homme*)
ISBN 978 9029 549 776

Recensie door Ine van Emmerik, oktober 2023